

OTSUS

15.07.2008.a nr 5.1-5/08-030KO

Koondumisele nr 15/2008 AS Valga Lihatööstus/AS Vastse-Kuuste Lihatööstus loa andmine

01.07.2008.a esitas AS-i Valga Lihatööstus volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt AS Valga Lihatööstus (edaspidi Valga Lihatööstus) omandab [...] ja sõlmitud aktsiate ostu-müügilepingu alusel valitseva mõju konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses AS-i Vastse-Kuuste Lihatööstus (edaspidi Vastse-Kuuste Lihatööstus) üle. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 02.07.2008.a Valga Lihatööstuse ja Vastse-Kuuste Lihatööstuse koondumise teate saamise kohta teate väljaandes „Ametlikud Teadaanded“. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks Valga Lihatööstus ja Vastse-Kuuste Lihatööstus.

Valga Lihatööstus (registrikood 10050720) on Soomes registreeritud Atria Yhtymä Oy kontserni kuuluv ettevõtja, kelle peamiseks tegevusalaks on värske liha ja lihatoodete (singid, vorstid, viinerid, sardellid, verivorstid, pasteetid, ahjupraed, šašlökid, grilllihad ja süldid) tootmine ja müük. Valga Lihatööstusel on neli tütarettevõtjat: AS Alle (seakasvatus), OÜ Carmex Invest (seakasvatus), OÜ Linnamäe Peekon (seakasvatus) ja OÜ Puidukaubandus (piima- ja nuumveiste kasvatus).

Vastse-Kuuste Lihatööstuse (registrikood 10252062) peamiseks tegevusalaks on lihatoodete (keeduvorstid ja –singid, suitsu-keedu singid, viinerid ja sardellid, poolsuitsu- ja suitsuvorstid, grillvorstid ja šašlökk, vere- ja maksatooted, maitsestatud lihalõigud, ahjupraed) tootmine ja müük.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

Valga Lihatööstuse ja temaga samasse kontserni kuuluvate äriühingute 2007.a majandusaasta käive Eestis oli 342,9 miljonit krooni ja Vastse-Kuuste Lihatööstuse 2007.a majandusaasta käive Eestis oli 137,3 miljonit krooni. Seega ületavad koondumise osaliste käibed KonkS § 21 lg 1 sätestatud käibemäärasid, mistõttu kuulub käesolev koondumine Konkurentsiameti poolt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Koondumise osalised tegutsevad värsket liha müügi ning töödeldud lihatoodete (vorstid, singid, viinerid, sardellid, grilltooted, hakklihatooted jt) müügi kaubaturgudel. Värske liha müügi kaubaturg erineb töödeldud lihatoodete müügi kaubaturust seetõttu, et värsket liha ja töödeldud lihatoodete kliendid on erinevad. Kui töödeldud lihatoodete müügil klientideks on lõpptarbivad, kes ostavad neid jaemüügist, siis värsket liha müügil on klientideks enamasti lihatöötlemisettevõtted, hotellid, restoranid. Värske liha müügi kaubaturg erineb töödeldud lihatoodete müügi kaubaturust ka seetõttu, et värsket liha realiseerimistähtajad on lühemad kui töödeldud lihatoodetel, millest tuleneb erinevus nii logistika kui hinnakujunduse valdkonnas. Lisaks sellele on värsket liha turule toodetava toodangu tootmistehniline protsess oluliselt erinev töödeldud lihatoodete tootmisprotsessist. Värske liha tootmisprotsess on odavam, kuna liha töödeldakse minimaalselt. Seega värsket liha ja töödeldud lihatoodete puhul on tegemist kahe selgelt eristuva kliendisegmendiga, seda nii tooteelistuse, hinnakujunduse kui logistika valdkonnas.

Töödeldud lihatoodete müügi kaubaturuga seonduvalt leiavad koondumise osalised, et seda tuleks vaadelda tervikuna kui ühtset turgu ning mitte jagada omakorda erinevateks segmentideks. Käesoleva koondumise puhul jagab seda seisukohta ka Konkurentsiamet.

Geograafiline kaubaturg on antud koondumise puhul piiritletud Eesti Vabariigiga, kuna toodetest ainult väike osa eksporditakse. Põhjuseks, miks ei ole lihatooteid edukalt turustatud väljaspool Eestit, toovad koondumise osalised asjaolu, et sellega kaasnevad kõrged transportkulud, mis muudavad Eesti lihatooted välismaistel turgudel liialt kalliks konkurentsisis püsimiseks.

Koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt töödeldud lihatoodete müügi kaubaturul Eestis. Käesoleva koondumise puhul on sarnaselt uuringufirma AC Nielsen kaubaturu uuringule käsitletud töödeldud lihatoodete all sea-, veise- ja linnulihast keedu- ja suitsuvorste, grillvorste, sardelle ja viinereid, sinki, veretooteid, maksavorste, liha marinaadis, hakklihatooteid, pelmeene, lihatarretist ja sülti. Konkurentsiamet ei ole käesoleva koondumise puhul eristanud lihatooteid lähtuvalt liha liigist, kuna paljudes lihatoodetes kasutatakse üheaegselt erinevaid lihaliike ja paljude valmistoodete puhul on lõpptarbija seisukohalt erinevad lihaliigid asendatavad.

Konkurentsiametile esitatud uuringufirma AC Nielsen 2006.a 2 kuu kaubaturu uuringu kohaselt oli koondumise osaliste ühine turuosa töödeldud lihatoodete müügil ligikaudu [...]%.
Uuringufirma AC Nielsen 2007.a kaubaturu uuringu kohaselt müüdi Eestis 2007.aastal üle [...] tuh. tonni töödeldud lihatooteid, millest 8 suurema ettevõtja turuosa oli ligikaudu 80%. Valga Lihatööstuse ja Vastse-Kuuste Lihatööstuse ühine turuosa sellel kaubaturul oli ligikaudu [...]%.

Konkurentsiamet oma otsusega 14.07.2008.a nr 5.1-5/08-029KO andnud loa koondumisele, mille tulemusel Valga Lihatööstus omandas Konk § 19 lg 1 p 2 tähenduses valitseva mõju AS Wõro Kommerts (edaspidi Wõro Kommerts) üle. Käesoleva koondumise osaliste Valga Lihatööstus ja Vastse-Kuuste Lihatööstus ning Wõro Kommerti ühine turuosa töödeldud lihatoodete kaubaturul oli 2006.a [...] ja 2007.a [...]%.
Seega tekib koondumise tulemusel horisontaalselt mõjutatud kaubaturg majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 tähenduses töödeldud lihatoodete müügi kaubaturul.

Kuna Valga Lihatööstuse turuosa värske liha müügi kaubaturul on alla 25%, ei tekita koondumine vertikaalselt mõjutatud kaubaturgu.

Mõlemad koondumise osalised tegelevad ka sigade ja veiste kokkuostuga. Statistikaameti andmetel (www.stat.ee) osteti 2007.a tapamajade poolt tapmiseks kokku 29 001 tonni sealiha ja 9 920 tonni veiseliha. Koondumise teate esitaja andmetel on Valga Lihatööstuse ja Vastse-Kuuste Lihatööstuse ühine turuosa nii sigade kui veiste kokkuostul [...]%. Kuivõrd koondumise osaliste turuosa mõlemal juhul ei ületa 15%, ei ole tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturgudega majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 tähenduses.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda

arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Valga Lihatööstuse, Vastse-Kuuste Lihatööstuse ja Wõro Kommertsi koondumise tulemusel tekkiv turuosa töödeldud lihatoodete kaubaturul on [...]%. Eesti lihaturg on suhteliselt killustatud ning koondumise osalised tunnetavad tugevat konkurentsi teiste turuosaliste poolt, seda eriti hinnakonkurentsi osas. Turuliider kõikide tootekategooriate osas on AS Rakvere Lihakombinaat turuosaga 31%, keeduvorstide ja viinerite osas aga ületab tema turuosa 50%. Käesoleva tehinguga tekib Eestis suuruselt teine lihatöötaja, kelle konkurentideks jäävad lisaks AS-le Rakvere Lihakombinaat ka AS Maag Lihatööstus, OÜ Saaremaa Lihatööstus, AS Nõo Lihatööstus, AS Talleg, AS Oskar LT jt, kelle turuosad jäävad alla 10%, ning rida väiksemaid lihatööstusi.

Kaubaturul valdavalt kasutatavad turustuskanalid on jaekaubandusettevõtted, vähemal määral hulgilaod ja hotellid, restoranid. Suurem osa lihast valmistoodete tootjatest müüvad enamiku oma toodangust (ligikaudu [...]%) viiele - kuuele suurele jaemüügiketile (Rimi Eesti Food AS, ETK, A-Selver AS, AS Prisma Peremarket, Maxima Eesti OÜ), kelle läbirääkimispositsioon lihatöötajatega on seetõttu tugev, seda eriti hindade ja lepingutingimuste (näiteks logistilised teenused) kehtestamise osas.

[.....].

Jaemüügiketid otsivad pidevalt alternatiivseid tarneallikaid, püüdes saada paremaid pakkumisi, kusjuures toote hind on peamiseks faktoriks valmistoodete tootja valikul. See võimaldab jaemüügikettidel tarnijaid kiiresti vahetada, ilma et see tooks kaasa ajalisi või rahalisi kulutusi.

Eestis puuduvad ka olulised sisenemistõkked töödeldud lihatoodete turule sisenemiseks.

Nii sigade kui veiste kokkuostul on koondumise osaliste ühine turuosa [...]%. Peamiseks konkurendiks loomade kokkuostul on AS Rakvere Lihakombinaat, kus realiseeritakse ligikaudu 65% Eestist kokkuostetud sigadest ja 50% veistest (www.rlk.ee), samuti OÜ Saaremaa Lihatööstus ja AS Rey.

Arvestades eeltoodut ei ole koondumise osalistel koondumise järgselt võimalik tegutseda värske liha ja töödeldud lihatoodete müügi turgudel, samuti sigade ja veiste kokkuostul sõltumatult oma konkurentidest, ostjatest ja varustajatest, mistõttu jätkub konkurents ka koondumise järgselt. Käesoleval ajal on ka teistel ettevõtjatel, peale koondumise osaliste, arvestatav positsioon kaubaturul nagu ka majanduslik ja finantsjõud. Arvestades konkurentide arvu, ostjate positsiooni, majanduslike ja juriidiliste sisenemistõkete puudumist ja kaubaturu struktuuri, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba AS Valga Lihatööstus ja AS Vastse-Kuuste Lihatööstus koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Külli Haab

Raudtee- ja energiateenistuse juhataja – peadirektori asetäitja kt peadirektori ülesannetes